

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo stažuotė Islandijos švietimo institucijose

Lapkričio 10–17 dienomis pedagogų kvalifikacijos tobulinimo stažuotėje Islandijoje dalyvavo Šiaulių universiteto doc. dr. Nijolė Bražienė. Lankytasi Reikjaviko miesto biuro, švietimo ir jaunimo reikalų departamente, Islandijos švietimo direkcijoje, Islandijos universiteto Švietimo mokykloje, Sæmunddarskóli, Borgarness, Brekkubæjarskóli bei Vallaskóli mokyklose.

Reikjaviko miesto biuro, švietimo ir jaunimo reikalų departamento, Islandijos švietimo direkcijos bei Islandijos universiteto Švietimo mokyklos atstovai, apžvelgdami Islandijos švietimo sistemą, išryškino iššūkius, su kuriais susiduria ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigos (pvz., pats aktualiausias – pedagogų stygius, didžia dalimi radęsis dėl to, kad pedagogu dirbti gali tik baigusieji magistro studijas), bei švietimo ir mokslo ministerijos siūlymus, kaip spręsti kilusias problemas (pvz., priimtas įstatymas, kad ateinančiais metais įstojusieji ir baigusieji pedagogo studijas galės dirbti bet kuriame – ikimokyklinio (*Preschool*; 2–5 m.) ar privalomojo (*Compulsory School*; 6–16 m.) – ugdymo lygmenyje, t. y. „vienas diplomats visiems ugdymo lygmenims“; Islandijos mokyklose iki 7 klasės akademiųjų dalykų (gimtosios kalbos, matematikos, istorijos, geografijos, anglų k.) moko vienas mokytojas; dailės, muzikos, kūno kultūros – atskiri atitinkamos srities kvalifikuoti pedagogai. Planuojantieji dirbti vidurinėje mokykloje (*Upper Secondary School*; 16–19 m.) dalyko žinių įgyja papildomose studijose. Kiti sprendimai pritraukti į pedagogines studijas: stipendijos iš Islandijos studentų paskolų fondo; II kurso magistrantai vieną studijų semestrą jau gali dirbti pusiau profesionaliais mokytojais (didesnis atlyginimas nei neprofesionalių mokytojų – bakalaurantų), kitą semestrą rengia baigiamąjį darbą; valstybės parama profesiniam tobulėjimui.

Nuo 2011 m. pagal bendrąją ugdymo programą vertinamos ne įgytos mokinių žinios, bet raidinė raiška vaiko gebėjimai ir kompetencijos. Įdomu tai, kad nors 9 klasėje visos šalies mokiniai laiko stojamąjį egzaminą į gimnaziją ir atlieka žinių patikrinimo testą, jų pasiekimų galutinis vertinimas orientuotas į turimus gebėjimus ir kompetencijas.

Kad Islandijos mokyklų darbo principai „ne popieriuje“, o realiai yra paremti džiaugsmu, pagarbos ir bendradarbiavimo vertybėmis, galima buvo įsitikinti ir bendraujant su mokyklų pedagogais, ir stebint pamokas, ir kalbant su mokyklose sutiktais lietuvių išėivių vaikais. Beje, iškalbingi ir skaičiai: daugiau nei 90% privalomojo ugdymo mokyklų tėvų mano, kad jų vaikai mokykloje yra laimingi; daugiau nei 90% 13–15 metų amžiaus vaikų turi mėgstamą laisvalaikio veiklą; maždaug 75% tėvų teigia, kad popamokinės programos ir jaunimo centrai daro teigiamą įtaką jų vaikų socialinei kompetencijai ir tokia veikla yra įdomi. Stebėtos pamokos padėjo labiau suprasti, kaip į vaiką orientuojamas ugdymo procesas, kaip skatinamas vaikų savarankiškumas ir atsakomybė.

Mokyklų administracijų atstovai pristatė, kaip jų ugdymo įstaigose palaikomas „geros mokymosi aplinkos standartas“, kaip organizuojamos pamokos ir vaikų užimtumas po pamokų, kaip į ugdymo procesą įtraukiami specialiujų poreikių vaikai, kokia ir kaip teikiama pagalba pradedantiesiems mokytojams.

Islandijoje nėra specialios pedagoginės stažuotės programos, tačiau pradedančiuosius mokytojus kuruoja mentoriai, kurių patarimai ir rekomendacijos tik pagal poreikį ir pagal būtinybę „išeiti iš komforto zonos“; pradedančiųjų mokytojų žodžiais, nesistengiama, kad jie „taptų kažkuo“, – siekiama, kad jie „būtų savimi“: jaunajam pedagogui paliekama laisvė spręsti, kaip dirbti. Pradedantysis mokytojas per savaitę turi viena pamoka mažiau, t. y. 25 vietoj 26; reguliariai (3–4 kartus per mokslo metus) susitinkama su mokyklos vadovu pasikalbėti apie sėkmes ir iššūkius, reikalingą pagalbą. Taipogi pradedančiojo mokytojo klasėje kartu dirba ir mokytojas-padėjėjas, kuris padeda ne tik mokymosi sunkumų

patiriantiems vaikams, bet mokytojui-stažuotojui.

Islandijos universiteto Švietimo mokykloje – pirmaujančioje švietimo studijų institucijoje Islandijoje – ypač akcentuotas glaudus bendradarbiavimas su mokyklomis: kasmet organizuojamos bendros nacionalinės konferencijos, į kurias kviečiami ir švietimo politikos formuotojai, pagal mokyklų poreikį rengiami pedagogams kursai, seminarai, mokymai, kartu su mokytojais atliekami pedagoginės veiklos tyrimai (siekiama, kad formuotųsi vidinė ir išorinė profesinė bendruomenė). Be to, Švietimo mokykla turi mokytojų kvalifikacijos kėlimo centrą.

Galvojant apie pagalbą pradedantiesiems pedagogams, Švietimo mokykla siūlo 30 ECTS kreditų studijų programą „Mentorystės ir švietimo konsultacijos“, kuri, norint būti mentoriumi, neprivaloma, tačiau ją baigusieji gauna didesnę atlyginimą.